

MONTHLY REVIEW

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Ανεξάρτητο Σοσιαλιστικό Περιοδικό

No. 42 (107)
Ιούνιος 2008

< Ποια είναι τα όρια επέκτασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ποιες οι δυνάμεις που καθορίζουν αυτή τη διαδικασία;

Στέλιος Αλειφαντής • Γεράσιμος Δ. Αρσένης • Σωτήρης Βαλντέν • Οικουμενικός πατριάρχης Βαρθολομαίος • Κώστας Βεργόπουλος • Κώστας Βέργος • Παναγιώτης Βήχος • Νικόλας Βουλέλης • Κυριάκος Γεροντόπουλος • Γρηγόρης Γεροτζιάφας • Στράτος Γεωργούλας • Ξενοφώντας Γιαταγάνας • Μαρία Δαμανάκη • Γιώργος Δελαστικός • Κύρκος Δοξιάδης • Βύρων Θεοδωρόπουλος • Γιάννης Θεωνάς • Μητροπολίτης Ιγνάτιος • Παναγιώτης Κ. Ιωακειμίδης • Πάνος Καζάκος • Αλέκος Καλύβης • Γιώργος Καπόπουλος • Γιώργος Κάργας • Ιωάννης Κασουλίδης • Νίκος Γ. Κατούριδης • Μανώλης Κ. Κεφαλογιάννης • Γιάννης Κουζής • Ηλίας Λαμπίρης • Γιώργος Λιοδάκης • Βάσος Λυσσαρίδης • Αντώνης Μακρυδημήτρης • Πάσχος Μανδραβέλης • Ναπολέοντας Μαραβέγιας • Επαμεινώνδας Μαριάς • Θεόδωρος Μαριόλης • Δημήτρης Μαρκής • Κώστας Μαρκόπουλος • Σταύρος Δ. Μαυρουδέας • Ντόρα Μπακογιάννη • Ευτύχης Μπιτσάκης • Κώστας Μποτόπουλος • Γιάννης Μπουτάρης • Αλκίνοος Νικολαΐδης • Γρηγόρης Νιώτης • Σωτήρης Ντάλης • Γιώργος Οικονομάκης • Θεόδωρος Πάγκαλος • Δημήτρης Παπαδημούλης • Στέλιος Παπαθεμελής • Γιώργος Παπακωνσταντίνου • Αλέκα Παπαρήγα • Βαγγελής Παπαχρήστος • Αργύρης Γ. Πασσάς • Δημήτρης Πατέλης • Γεώργιος-Στυλιανός Πρεβελάκης • Χρήστος Ροζάκης • Σάββας Ρομπόλης • Θεόδωρος Σακελλαρόπουλος • Σπύρος Σακελλαρόπουλος • Γεώργιος Ε. Σέκερης • Κωνσταντίνος Δ. Σκορδούλης • Γιώργος Σταμάτης • Κωνσταντίνος Στεφάνου • Θέμος Στοφορόπουλος • Δημήτρης Στρατούλης • Δημήτρης Συλλούρης • Γιώργος Χ. Σωτηρέλης • Παναγιώτης Σωτήρης • Δημήτρης Π. Σωτηρόπουλος • Δημήτρης Θ. Τσάτσος • Μιχάλης Ι. Τσιμισιζέλης • Ελπίδα Τσουρή • Κώστας Υφαντής • Μιχάλης Φραγκομιχελάκης • Σωτήρης Χατζηγάκης • Τάκης Χατζηγεωργίου

Δημήτρης Πατέλης,

επίκουρος καθηγητής Τμήματος Κοινωνικών Επιστημών Πολυτεχνείου Κρήτης

Ευρωπαϊκή Ένωση: ιμπεριαλιστική παγκοσμιοποίηση και προοπτικές της ανθρωπότητας

Η πολυθρύλητη «παγκοσμιοποίηση» της εποχής μας είναι μια διαδικασία κατευθυνόμενη από τους όρους που θέτουν σε παγκόσμια κλίμακα οι ισχυρότεροι διεθνικοί οικονομικοί όμιλοι. Ο καθοριστικός κρίκος των εγωιστικών συμφερόντων της εποχής μας είναι οι *διεθνικές εταιρίες* (TNCs), οι οποίες θέτουν εαυτών υπεράνω εθνικών συνόρων και κρατών. Συγκεντρώνουν κολοσσιαίους παραγωγικούς, επιστημονικοτεχνικούς και χρηματιστικούς πόρους, αναπτύσσουν δραστηριότητα σε πολλούς κλάδους, υποτάσσοντας όλο και πιο σημαντικό μέρος των παραγωγικών δυνάμεων, και σηματοδοτούν μια διαδικασία αύξουσας διεθνοποίησης της παραγωγής μέσω της διεθνοποίη-

σης του κεφαλαίου. Μετατρέπονται σε ενιαία παραγωγικά τεχνολογικά συγκροτήματα, βάσει των οποίων ο ενδοεπιχειρησιακός καταμερισμός εργασίας μετατρέπεται σταδιακά και αντιφατικά σε περιφερειακό και διεθνή. Οι TNCs και οι χώρες που ελέγχουν και διαχειρίζονται τις κατακτήσεις της επιστημονικοτεχνικής προόδου κατέχουν ηγεμονική και κυρίαρχη θέση στον κόσμο.

Χαρακτηριστικό του νέου σταδίου της παγκόσμιας κεφαλαιοκρατίας είναι η αντιφατική ενοποίηση της ανθρωπότητας βάσει των μονοπωλιακών συμφερόντων αυτών των πλέον επιθετικών και κυρίαρχων πολυεθνικών εταιριών, που στην πλειονότητά τους εδρεύουν σε μια μικρή ομάδα χωρών-«εισοδηματιών» (βλ. http://www.ilhs.tuc.gr/gr/dim_diaplus_09.htm). Οι ισχυρότερες κεφαλαιοκρατικές χώρες γίνονται κράτη που παρασιτούν μέσω της εκμετάλλευσης της πλειονότητας των καταπιεσμένων και εξαρτημένων λαών, συγκροτούν πόλους μέσω περιφερειακών ολοκληρώσεων όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, που περικλείουν περιοχές, χώρες και πληθυσμούς «πολλών ταχυτήτων». Εδώ δεν πρόκειται για μια διαδικασία «αποεδαφικοποιημένης» περιφερειακής ή και πλανητικής ενοποίησης της ανθρωπότητας, ενός εθελούσιου καταμερισμού εργασίας, όπου όλοι λειτουργούν ως αλληλέγγυοι και ισότιμοι εταίροι με καθολική πρόσβαση σε ελευθέρως ρέοντα αγαθά, υπηρεσίες, πληροφορία, γνώση, επικοινωνία κ.ο.κ. Πρόκειται για μιαν άκρω αντιφατική διαδικασία «ενοποίησης» μέσω της επιβολής και ενίσχυσης περιφερειακών και παγκόσμιων όρων εκμετάλλευσης, μέσω της παγίωσης και επίταξης των ανισοτήτων και της ανισομέρειας, μέσω της υπερεκμετάλλευσης (διά της πολυδιάσπασης) του πόλου της εργασίας από το κεφάλαιο, μέσω της εδραίωσης και διάχυσης σχέσεων κυριαρχίας και υποταγής, δηλαδή μέσω του περαιτέρω διχασμού της ανθρωπότητας. Οργανική εκδήλωση αυτής της αντιφατικότητας είναι και ο εν εξελίξει Τρίτος Παγκόσμιος Ιμπεριαλιστικός Πόλεμος με την ενεργό συμμετοχή της ΕΕ. Επομένως, οι όροι και τα όρια συγκρότησης και επέκτασης της ΕΕ τίθενται από την εκάστοτε εσωτερική και διεθνή έκβαση του συσχετισμού κοινωνικοοικονομικών/ταξικών και των αντίστοιχων γεωπολιτικών δυνάμεων.

Το ζητούμενο λοιπόν δεν είναι η απόρριψη της ΕΕ και της παγκοσμιοποίησης, η απόρριψη κάθε ενοποίησης της ανθρωπότητας εν γένει (η οποία είναι νομοτελής τάση, που καθορίζεται σε τελευταία ανάλυση –πολύ συχνά σε αντίθεση με τις TNCs ως κυρίαρχες πλανητικά σχέσεις παραγωγής– από την ανάπτυξη των σύγχρονων παραγωγικών δυνάμεων), αλλά ο αγώνας εναντίον αυτής της «ενοποίησης»/καθυπτόταξης εις βάρος της εργασίας που επιτάσσεται και προωθείται βάσει των συμφερόντων των TNCs, ο αγώνας εναντίον του παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικού συστήματος. Τυχόν εναντίωση στον ενοποιητικό χαρακτήρα της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων εν γένει και όχι στην αστική/κεφαλαιοκρατική μορφή αυτής της ανάπτυξης είναι αντιδραστικού χαρακτήρα. Η μετάβαση της ανθρωπότητας σε άλλου τύπου ανάπτυξη,

στην ενοποιημένη αταξική κοινωνία, δεν είναι μία από τις πιθανές επιλογές του μέλλοντος, αλλά η μοναδική εναλλακτική λύση για την ίδια την ύπαρξη και ανάπτυξή της.